

Warszawa, 11 grudnia 2017 r.

Opinia do ustawy o Sądzie Najwyższym

(druk nr 685)

I. Cel i przedmiot ustawy

Najważniejsze postanowienia przedłożonej Senatowi ustawy o Sądzie Najwyższym dotyczą:

- 1) określenia funkcji Sądu Najwyższego polegających na:
 - a) sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości przez rozpoznawanie środków odwoławczych od orzeczeń sądów powszechnych i sądów wojskowych oraz kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych poprzez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych,
 - b) rozpatrywaniu spraw dyscyplinarnych, w określonym ustawą zakresie,
 - c) rozpoznawaniu protestów wyborczych oraz stwierdzaniu ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum;
 - d) opiniowaniu projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;
- 2) reorganizacji struktury wewnętrznej Sądu Najwyższego, polegającej na wyodrębnieniu dwóch zupełnie nowych Izb: Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Dyscyplinarnej, przy czym:
 - a) Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych będzie rozpatrywać skargi nadzwyczajne, protesty wyborcze i przeciwko ważności referendum

- ogólnokrajowego i konstytucyjnego, stwierdzanie ważności wyborów i referendum oraz skargi dotyczące przewlekłości postępowań sądowych,
- b) Izba Dyscyplinarna zajmować się będzie rozpoznawaniem spraw dyscyplinarnych sędziów SN oraz spraw rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi sędziów sądów powszechnych i wojskowych, notariuszy, prokuratorów, prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej, adwokatów, radców prawnych, a także spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących sędziów SN oraz spraw z zakresu przeniesienia sędziego SN w stan spoczynku;
- 3) przyznania Prezydentowi RP uprawnienia do wydawania, w drodze rozporządzenia, regulaminu Sądu Najwyższego normującego jego wewnętrzną organizację, liczbę stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym oraz liczbę stanowisk sędziowskich w poszczególnych izbach (art. 4);
- 4) zmian w trybie wyłaniania i powoływania na stanowisko I Prezesa SN i Prezesów SN, które polegają na tym, że:
- a) I Prezes SN będzie powoływany przez Prezydenta spośród pięciu, a nie dwóch (jak dotychczas) kandydatów na stanowisko I Prezesa SN,
 - b) kadencja Prezesów SN, którzy kierują pracami Izb SN, trwać będzie 3 lata (dotychczas 5 lat),
 - c) kandydata na Prezesa SN wybierać będą zgromadzenia sędziów danej Izby SN, a nie Pierwszy Prezes SN, Pierwszy Prezes będzie tę kandydaturę jedynie opiniował,
 - d) Prezes Izby SN będzie mógł pełnić funkcję Prezesa przez trzy kadencje, nie dwie, jak dotychczas;
- 5) poszerzenia katalogu wymagań, które musi spełniać osoba kandydująca na stanowisko sędziego SN o: wymóg posiadania wyłącznie polskiego obywatelstwa, wymóg niekaralności za przestępstwo umyślne, osiągnięcie co najmniej 40 roku życia oraz niewspółpracująca z organami bezpieczeństwa państwa poprzedniej formacji ustrojowej (art. 30);
- 6) całkowitego wyłączenia możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym osób pozostających w stosunku pokrewieństwa (do II stopnia), powinowactwa (I stopnia) i osób będących małżonkami;

- 7) obniżenia – w porównaniu do stanu obowiązującego – granicy wieku uprawniającej do przejścia sędziego SN w stan spoczynku i ustanowienia jej w wysokości 65 lat; dalsze zajmowanie stanowiska może nastąpić jedynie za zgodą Prezydenta, na okres trzech lat, nie więcej niż dwukrotnie (art. 37);
- 8) ograniczenia możliwości podejmowania dodatkowego zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym przez sędziów SN, gdy mogłoby to utrudniać pełnienie obowiązków sędziego SN (art. 44);
- 9) wprowadzenia do składów orzekających w Sądzie Najwyższym, w sprawach skarg nadzwyczajnych oraz w sprawach dyscyplinarnych czynnika społecznego, czyli ławników SN; ławnicy mają być wybierani przez Senat RP (art. 61 i art. 62);
- 10) poszerzenie katalogu kar dyscyplinarnych m.in. o sankcję obniżenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz ustanowienie dodatkowej dolegliwości w postaci podania przez sąd dyscyplinarny prawomocnego wyroku dyscyplinarnego do wiadomości publicznej (art. 75);
- 11) możliwość wyznaczania przez Prezydenta z grona sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych lub sędziów sądów wojskowych Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego do prowadzenia określonej sprawy dyscyplinarnej dotyczącej sędziego SN (art. 76);
- 12) wprowadzenie obowiązku publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego uchwał, które uzyskały moc zasady prawnej (art. 87);
- 13) wprowadzenia nowego nadzwyczajnego środka odwoławczego w postaci skargi nadzwyczajnej, przysługującego od wszystkich prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych, który można wnieść przez 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia (art. 89);
- 14) powoływania, przez Pierwszego Prezesa SN rzecznika interesu społecznego, jako uczestnika postępowania ze skargi nadzwyczajnej, gdy uzasadnia to ochrona praworządności i sprawiedliwości społecznej;
- 15) powoływania przez Ministra Sprawiedliwości Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, który wyłącza innych rzeczników od udziału w sprawie oraz jest równoznaczne z żądaniem podjęcia postępowania dyscyplinarnego lub wyjaśniającego (zmiany dotyczą postępowań dyscyplinarnych sędziów i prokuratorów, w tym prokuratorów IPN);

- 16) wskazania, w art. 111, że wszyscy Sędziowie SN, którzy do dnia wejścia w życie ustawy ukończyli 65 rok życia albo ukończą 65 rok życia w okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, przechodzą w stan spoczynku (po upływie 3 miesięcy, od dnia wejścia w życie ustawy);
- 17) jednoczesnego z wprowadzeniem zmiany określonej w art. 111, trybu postępowania dotyczącego konieczności wyboru nowego Pierwszego Prezesa SN i innych Prezesów SN oraz powierzenia przez Prezydenta RP stanowiska Pierwszego Prezesa SN i innych Prezesów tymczasowo, wskazanym przez siebie sędziom SN, sprawującym te funkcje do chwili, gdy obsadzonych będzie co najmniej 110 stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym i możliwe będzie wyłonienie przez Zgromadzenie Ogólne 5 kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa SN, zgodnie z przepisami nowej ustawy;
- 18) przyznania prawa wnoszenia przez 3 lata, od dnia wejścia ustawy w życie ustawy, skarg nadzwyczajnych od orzeczeń, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r. czyli po dniu wejścia w życie obowiązującej Konstytucji;
- 19) wskazania, że ustawa wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa jest efektem wniesienia w dniu 26 września 2017 r. prezydenckiego projektu ustawy o Sądzie Najwyższym (druk nr 2003).

Pierwsze czytanie projektu ustawy miało miejsce w na 52. posiedzeniu Sejmu w dniu 24 listopada 2017 r. Zgłoszony wniosek o odrzucenie projektu ustawy w pierwszym czytaniu nie uzyskał poparcia i projekt został skierowany do dalszych prac w Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Komisja przedstawiła sprawozdanie w dniu 30 listopada 2017 r. wraz z 68 wnioskami mniejszości.

Główne wnioski mniejszości Komisji zmierzały do:

- 1) odrzucenia projektu ustawy;
- 2) rezygnacji z wprowadzania w ustawie skargi nadzwyczajnej, a co za tym idzie rezygnacji z utworzenia Izby Kontroli Nadzwyczajnej;
- 3) rezygnacji z wprowadzania Izby Dyscyplinarnej;

- 4) przywrócenia Zgromadzeniu Ogólnemu SN uprawnień do uchwalania regulaminu wewnętrznego SN (jak dotychczas);
- 5) zmniejszenia liczby kandydatów, przedstawianych Prezydentowi na stanowisko Pierwszego Prezesa SN, z pięciu do dwóch (jak dotychczas);
- 6) wydłużenia do 5 lat kadencji Prezesa Izby SN (jak dotychczas);
- 7) nowego określenia kompetencji Kolegium Sądu Najwyższego;
- 8) przeniesienia spraw dotyczących przeniesienia sędziego w stan spoczynku z Izby Dyscyplinarnej do Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;
- 9) pozostawienia sędziemu możliwości posiadania również innego obywatelstwa niż wyłącznie polskie;
- 10) obniżenia do 35 lat, wieku wymaganego do zajmowania stanowiska sędziego SN;
- 11) usunięcia ławników ze składów orzekających w Sądzie Najwyższym;
- 12) usunięcia przepisów przejściowych dotyczących tymczasowego obsadzania przez Prezydenta stanowisk Prezesów SN oraz dotyczących możliwości wnoszenia skargi nadzwyczajnej, od orzeczeń, które uprawomocniły się 20 lat wstecz.

Drugie czytanie ustawy miało miejsce w dniu 6 grudnia 2017 r. na 53. posiedzeniu Sejmu.

W toku debaty trzy podmioty zgłosiły wnioski o odrzucenie ustawy.

Zgłoszono też 62 propozycje poprawek.

Spośród propozycji pojawiających się po raz pierwszy, najważniejsze były:

- 1) propozycja powołania Rzecznika Sprawiedliwości Społecznej, działającego przy Sądzie Najwyższym;
- 2) różne propozycje dotyczące wymiaru dodatkowego zatrudnienia sędziów SN (120, 210 godzin albo w wymiarze nieprzekraczającym czasu pracy określonego w ustawie o szkolnictwie wyższym tj. do 360 godzin rocznie);
- 3) nowe zasady dotyczące podstawy wynagrodzenia ławników;
- 4) propozycja wprowadzenia osobistej odpowiedzialności materialnej sędziego w postaci roszczenia zwrotnego Skarbu Państwa, za wypłacone odszkodowania lub zadośćuczynienia, z tytułu krzywd wyrządzonych przez sędziego w wyniku przewinienia dyscyplinarnego, stwierdzonego wyrokiem dyscyplinarnym;
- 5) możliwość wnoszenia skarg nadzwyczajnych przez pojedynczego posła lub senatora, za pośrednictwem Marszałków Sejmu albo Senatu;

6) usunięcie przepisów dotyczących możliwości powoływania Rzeczników Dyscyplinarnych Ministra Sprawiedliwości.

Po odbytych w dniu 7 grudnia 2017 r. posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, komisja wniosła w sprawozdaniu o przyjęcie 37 poprawek.

Na tym samym posiedzeniu, w dniu 8 grudnia 2017 r. po przyjęciu popartych przez Komisję poprawek, Sejm ustawę uchwalił.

III. Uwagi dotyczące zgodności ustawy z Konstytucją

Do przedłożonego Senatowi projektu ustawy o Sądzie Najwyższym, od chwili wniesienia do Sejmu, sporządzono siedem opinii dotyczących oceny jego zgodności z Konstytucją RP. Opinie te sporządzili: dr hab. Anna Rakowska – Treła, dr hab. Sławomir Patyra, prof. dr hab. Marek Chmaj, prof. dr hab. Bogusław Banaszak, dr hab. Marek Dobrowolski, dr hab. Marcin Matczak oraz Krajowa Izba Radców Prawnych oraz Krajowa Rada Sądownictwa. Wszystkie te opinie zamieszczone są na stronie podmiotowej Sejmu w Internecie, dlatego w opinii tej nie będą omawiane.

W opinii niniejszej przedstawione są uwagi dotyczące przepisów, które budzą zastrzeżenia, z punktu widzenia ich zgodności z ustawą zasadniczą oraz poniżej, inne o charakterze *stricte* redakcyjnym.

1) Pierwsza z uwag ma charakter ogólny i dotyczy nowych, przyznanych ustawą Prezydentowi kompetencji, w zakresie dotyczącym jego wpływu na władzę sądowniczą.

W art. 144 ust. 2 Konstytucji określone zostały prezydenckie prerogatywy, czyli czynności, które Prezydent podejmuje samodzielnie, które nie wymagają kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów. W zakresie dotyczącym wymiaru sprawiedliwości należą do nich: powoływanie sędziów, powoływanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa i Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego, Prezesa NSA, prezesów Sądu Najwyższego oraz NSA.

Pozostałe akty urzędowe Prezydenta dotyczące sądów i sędziów będą wymagały kontrasygnaty, czyli podpisu premiera lub właściwego ministra, który podpisem tym przejmuje na siebie odpowiedzialność przed Sejmem za dany akt urzędowy (tzw. odpowiedzialność polityczna).

Z tego punktu widzenia nowe kompetencje przyznane Prezydentowi w stosunku do Sądu Najwyższego i jego organów należy ocenić przez pryzmat art. 10 Konstytucji, czyli poszanowania zasady trójpodziału władzy. Zwiększenie wpływu Rady Ministrów (władza wykonawcza) i polityków (władza ustawodawcza) na funkcjonowanie Sądu Najwyższego, podporządkowanie go zwłaszcza władzy wykonawczej, poprzez zmniejszenie znaczenia organów wewnętrznych Sądu Najwyższego czyli Pierwszego Prezesa SN, Zgromadzenia Ogólnego i Kolegium SN prowadzić może do wkraczania innych organów władzy w działanie i organizację władzy sądowniczej, która zgodnie z art. 173 Konstytucji stanowić powinna władzę odrębną i niezależną od innych władz.

2) zasadnicze zastrzeżenia, z punktu widzenia zasad wyrażonych w art. 2, art. 10, art. 173 i art. 180 Konstytucji budzi przepis art. 37 § 1 *in fine*, który przyznaje Prezydentowi prawo wyrażania zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego SN, przez sędziego, który ukończył 65 rok życia.

Od decyzji Prezydenta, popartej kontrasygnatą Premiera i ewentualną opinią Krajowej Rady Sądownictwa zależy możliwość dalszego orzekania przez takiego sędziego.

Przepis przyjęty w takim kształcie uzależnia możliwość pełnienia obowiązków sędziowskich od decyzji organów politycznych nie określając żadnych przesłanek jakimi kierować się powinien Prezydent przy podejmowaniu decyzji na korzyść lub niekorzyść wnioskującego sędziego. Nie można wykluczać, że wizja ewentualnego ubiegania się o zgodę Prezydenta może oddziaływać na sprawowanie przez sędziego funkcji orzeczniczej.

W takich okolicznościach sędzia może być postrzegany jako podatny na pewne sugestie co do treści wydawanych orzeczeń.

Już samo takie potencjalne zagrożenie pozbawiałoby sędziego zewnętrznych znamion niezawisłości oraz bezstronności w zakresie pełnionej funkcji orzeczniczej;

3) równie poważne zastrzeżenia, wskazujące na brak zgodności z art. 183 Konstytucji budzi przepis art. 111 § 4, który wobec obniżenia ustawą wieku przechodzenia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku przewiduje przejście w stan spoczynku osoby pełniącej obecnie funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Art. 183 ust. 3 Konstytucji stanowi, że kadencja Pierwszego Prezesa SN wynosi 6 lat i nie przewiduje możliwości skracania tego okresu nawet w drodze ustawy.

Przewidziana w przepisach ustawy procedura uzyskania zgody na pozostawanie sędzią w stanie czynnym spowoduje, że nawet w razie wyrażenia przez Prezydenta zgody na dalsze orzekanie przez sędziego SN, to nie będzie to równoznaczne z pozostawaniem na dotychczas zajmowanym stanowisku I Prezesa lub Prezesa SN.

Przepisy ustawy w proponowanym kształcie doprowadzą do zmiany na stanowisku Pierwszego Prezesa SN, będą więc miały wpływ na skrócenie określonej Konstytucją kadencji Pierwszego Prezesa SN o połowę, w sposób nie przewidziany Konstytucją.

W tej sytuacji, w celu nadania ustawie waloru zgodności z Konstytucją, należałoby rozważyć propozycję wniesienia poprawki zmierzającej do wprowadzenia w przepisach przejściowych odrębnej regulacji, umożliwiającej obecnemu Pierwszemu Prezesowi SN zakończenie kadencji w sposób zgodny z normą wyrażoną w Konstytucji.

4) budzi wątpliwości natury konstytucyjnej (zgodność z art. 2 Konstytucji) kwestia związana z wprowadzeniem skargi nadzwyczajnej w zakresie w jakim jest ona regulowana w przepisie art. 115 ustawy, który dopuszcza możliwość wnoszenia skargi nadzwyczajnej w sprawach zakończonych orzeczeniami, które uprawomocniły się po wejściu w życie Konstytucji, czyli po 17 października 1997 r.

Przepis ten narusza zasadę stabilności orzeczeń sądowych oraz zasadę powagi rzeczy osadzonej (*res iudicata*) wywodzonych z art. 2 Konstytucji, a będących fundamentami polskiego systemu prawa.

IV. Uwagi szczegółowe i propozycje poprawek

1) w art. 15 w § 2 ustawa stanowi, że Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa SN, a kandydatów **przedstawia zgromadzenie sędziów danej Izby SN**.

W przepisie art. 14 § 1, który określa kompetencje Pierwszego Prezesa brakuje jednak wzmianki o uprawnieniu do opiniowania, natomiast stanowi się, że **I Prezes SN przedstawia Prezydentowi kandydatów** na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego.

W tym miejscu powstaje sprzeczność w przepisach polegająca na uprawnieniu dwóch organów do „przedstawiania” Prezydentowi kandydatów na Prezesa.

Zgodnie z przepisem art. 19 § 1 zgromadzenie sędziów izby SN ma prawo „wyboru” 3 kandydatów na stanowisko Prezesa, nie ma natomiast prawa do „przedstawiania” tych kandydatów Prezydentowi (jak stanowi art. 15 § 2).

Wobec powyższego konieczne jest wprowadzenie **następujących poprawek:**

- w art. 14 w § 1 w pkt 3 wyraz „przedstawia” zastępuje się wyrazami „opiniuje i przedstawia”;
- w art. 15 w § 2 wyraz „przedstawionych” zastępuje się wyrazem „wybranych”;

2) w art. 32 ustawa stanowi, że nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa (do II stopnia lub powinowactwa I stopnia) oraz małżonkowie.

Przepis tak skonstruowany ma zbudować obraz bezstronnego sądu w rozumieniu tzw. bezstronności zewnętrznej, czyli nie przejawiającej się w toku rozpatrywanej sprawy obywatela, a niejako na zewnątrz.

Istnieje bowiem z punktu widzenia art. 45 ust. 1 Konstytucji interes publiczny (dobro wspólne) polegający na ukształtowaniu obrazu wymiaru sprawiedliwości, tworzącego w społeczeństwie przekonanie, iż sąd jest bezstronny. Wyrazem takiego przekonania ustawodawcy jest również art. 178 ust. 3 wprowadzający zakaz prowadzenia działalności publicznej niedającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Jednakże ograniczenia stawiane sędziom w państwie prawnym muszą spełniać wymagania, o których mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W wyroku trybunału Konstytucyjnego K 1/98 z dnia 27 stycznia 1999 r. w sprawie zaskarżonych przepisów wielu ustaw dotyczących zakazu pełnienia m. in. funkcji sędziego przez osobę, której małżonkiem jest adwokat, Trybunał stwierdził, że „przepisy te ograniczają prawa do ochrony życia prywatnego i rodzinnego, do decydowania o swoim życiu osobistym, do dostępu do służby publicznej, a także wolność wyboru i wykonywania zawodu przez sędziów (prokuratorów, adwokatów, radców prawnych) – w stopniu, który nie jest konieczny dla ochrony bezstronności sędziego”.

W uzasadnieniu do tego wyroku Trybunał wskazał, że w obowiązującym systemie prawa (procedura karna i cywilna) istnieją trzy zabezpieczenia mające na celu zapewnienie bezstronności sędziego. Są to:

- instytucja wyłączenia sędziego,
- uregulowania dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej, w związku z działaniem dotyczącym zaniechania w zakresie wyłączenia,
- uregulowania prawne dotyczące możliwości wznowienia postępowania, jeżeli wbrew przepisom nie nastąpiło wyłączenie pracownika lub organu.

Przyjęte w ustawie rozwiązanie może dodatkowo prowadzić do destabilizacji sytuacji rodzinnej, nie tylko małżeństw, lecz osób pozostających w stosunku powinowactwa. Może też rzutować na możliwość zawarcia związków małżeńskich i przyszłość zawodową tych osób.

Propozycja poprawki polega na pozostawieniu dotychczasowego rozwiązania, które w wystarczający sposób gwarantowało bezstronność sędziego, stanowiąc, że:

„osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie nie mogą być sędziami Sądu Najwyższego w tej samej izbie, brać udziału w jednym składzie orzekającym ani też bezpośrednio podlegać sobie służbowo”.

3) w art. 36 w § 1 w pkt 5 ustawa posługuje się sformułowaniem „orzeczenie sądu dyscyplinarnego” tymczasem w art. 75 § 2 i 3 stanowi się, że sądy w sprawach dyscyplinarnych wydają „wyroki dyscyplinarne”.

4) w art. 36 § 1 pkt 7 oraz w art. 117 § 1 ustawa posługuje się sformułowaniem „obce państwo” podczas, gdy jest to terminologia stosowana zwyczajowo w odniesieniu do regulacji prawnych dotyczących kontaktów międzynarodowych o charakterze wojskowym, związanych zwykle z zastosowaniem sił wojskowych (np. misje) i organizacją sił zbrojnych.

W niniejszej ustawie proponuje się wprowadzenie tzw. terminologii neutralnej, jaką jest w tym przypadku sformułowanie „inne państwo”.

5) w art. 51 w § 2 i 3 reguluje się kwestię urlopu dla poratowania zdrowia. Ustawa nie określa jednak ile razy w czasie sprawowania urzędu sędziego może ubiegać się o taki urlop.

6) w art. 59 w § 3 i 4 ustawa określa wymagania dotyczące osoby, która pełnić będzie funkcję ławnika SN. Wśród wymogów tych nie wskazuje się wymogu niekaralności za przestępstwo – która to okoliczność jest wskazana w art. 64 jako podstawa wygaszenia funkcji ławnika SN, nawet przed upływem kadencji ogółu ławników.

Należy wprowadzić przepis wskazujący wyraźnie, tak jak w przypadku sędziów SN (oraz w nowym art. 61 § 1 pkt 1 ustawy o ustroju sądów powszechnych), że kandydat na ławnika powinien nie tylko być nieskazitelnego charakteru, ale też chlubić się przymiotem niekaralności.

Propozycja poprawki:

– w art. 59 w § 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych, a także nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;”;

7) ten sam art. 59 § 3 w pkt 3 i 4 określa wiek kandydata na ławnika, jednocześnie nie zakreślając granicy wiekowej, do której ławnik będzie mógł sprawować swoją funkcję. Podobnie jak w ustawie o ustroju sądów powszechnych, w odniesieniu do ławników SN, proponuje się wskazanie, że chodzi o osobę, która nie przekroczyła 70 roku życia.

Propozycja poprawki:

–w art. 59 w § 3 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) nie przekroczyła 70 lat;”;

8) w art. 59 w § 3 w pkt 4 i 12, wskazuje się kto nie może pełnić funkcji ławnika SN. W przepisach tych nie wprowadzono osobnych zapisów w stosunku od osób, które pracują albo pełnią służbę czy to w Służbie Więziennej czy też w innych służbach, o których mowa w pkt 4, związanych ze ściganiem przestępstw i wykroczeń.

W celu wprowadzenie poprawności redakcyjnej oraz prawidłowego zakreszenia kręgu osób wyłączanych tymi przepisami z możliwości orzekania jako ławnik SN proponuje się następujące zmiany:

- w art. 59 w § 3:
 - a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) pełniąca służbę lub pracująca w Policji lub innych służbach związanych ze ściganiem przestępstw lub wykroczeń;
 - b) w pkt 12 po wyrazie „funkcjonariuszem” dodaje się wyrazy „lub pracownikiem”;

9) w art. 89 w § 1 ustawa stanowi, że skarga nadzwyczajna może być wniesiona od każdego prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego, kończącego postępowanie w sprawie.

Art. 175 ust. 1 Konstytucji stanowi, że wymiar sprawiedliwości Polsce sprawują: Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe.

Należy zatem stwierdzić, że uchwalona ustawa w związku z brzmieniem art. 89 w § 1 nie dopuszcza wnoszenia skargi nadzwyczajnej w sprawach zakończonych prawomocnym orzeczeniem Sądu Najwyższego, który zgodnie z Konstytucją ma pozycję szczególną i znajduje się, mocą normy konstytucyjnej, poza systemem sądownictwa powszechnego.

Jednocześnie w art. 94 w § 2 ustawa określa w jakim składzie Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę nadzwyczajną, która dotyczy orzeczenia Sądu Najwyższego.

Wobec zaistnienia wyraźnej sprzeczności w unormowaniach wskazanych w omówionych przepisach należy wyjaśnić, czy skarga nadzwyczajna przysługiwać będzie również od orzeczeń Sądu Najwyższego.

Beata Mandylis

Główny legislator